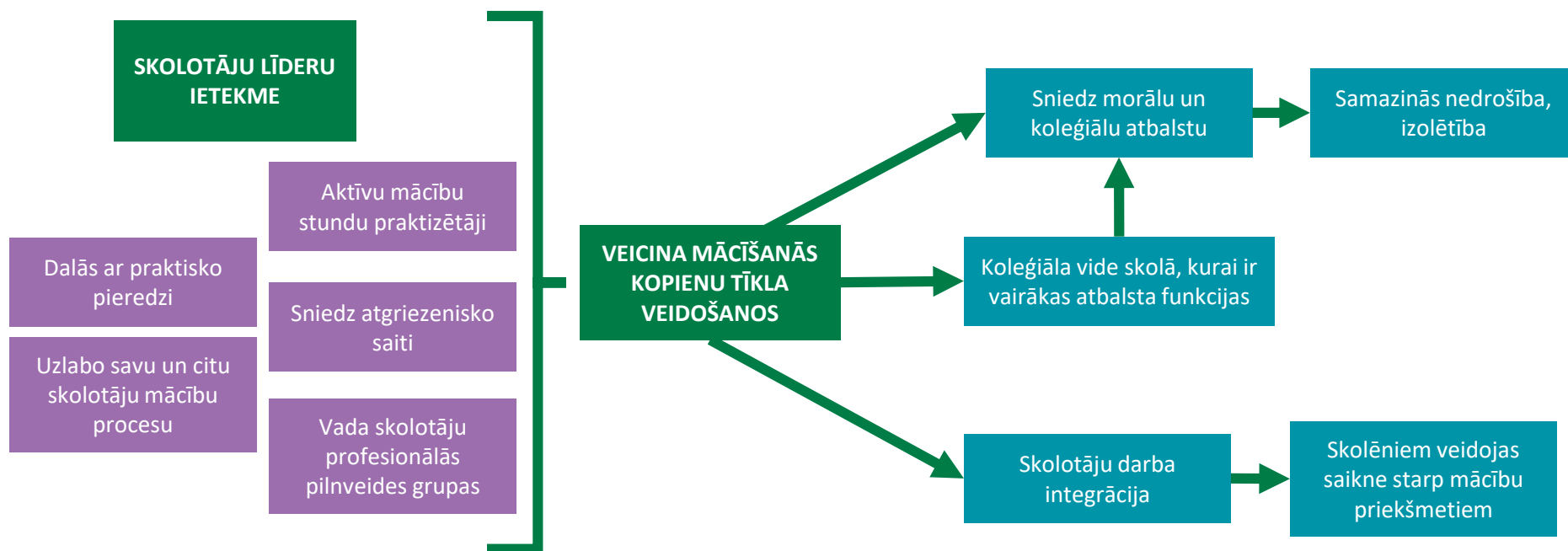

SKOLOTĀJS LĪDERIS

PIEMĒRS

SKOLOTĀJA PROFESIONALITĀTE	Snieguma apraksts KĀ SKOLOTĀJS SNIEDZ ATGRIEZENISKO SAITI?
IESĀCĒJS	Demonstrē izpratni par savlaicīgas un piemērotas atgriezeniskās saites nepieciešamību
PAMATA LĪMENIS	Nodrošina savlaicīgu, efektīvu un piemērotu atgriezenisku saiti skolēniem par viņu sasniegto attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu (mācību mērķi)
PROFESIONĀLS LĪMENIS	Nodrošina mērķtiecīgu atgriezenisko saiti, kas balstās informētos un savlaicīgos spriedumos par katra skolēna mācīšanās vajadzībām, sekmē mācīšanās progresu, izvēloties piemērotāko no efektīvu paņēmieni klāsta
EKSPERTS (konsultants, līderis)	Modelē praktiskus paraugus un iniciē programmas kolēģu atbalstam, kurās māca lietot savlaicīgus, efektīvus un piemērotus paņēmienus

19 SKOLOTĀJS LĪDERIS

Ja skolēnu mācīšanās mērķis ir lietpratība, pieaug skolotāju sadarbības loma skolā. Skolotāji kopīgi plāno mācību satura apguvi, kopīgi virzās uz vieniem profesionālās pilnveides mērķiem, ievieš inovācijas. Ir lietderīgi no skolotāju vidus veidot līderus, kas skolā spēj veikt "otrā līmeņa" vadības funkcijas – mācību satura apguves plānošanu, koordinēšanu, monitoringu un personalizēta atbalsta sniegšanu kolēģiem. Par līderiem kļūst skolotāji, kas mērķtiecīgi un meistarīgi ievieš inovācijas savā praksē un ir apguvuši nepieciešamās vadības prasmes. Viņi var strādāt kā konsultanti – sniegt personalizētu atbalstu, vadīt skolotāju sadarbības grupas, savstarpēji vēroto stundu analīzi u.c.

Koleģiāla **atgriezeniskā saite skolotājam** par viņa profesionālo darbību kalpo kā

PĒTĪJUMU REZULTĀTI

LATVIJĀ

Individualizēta skolotāju profesionālā pilnveide, izmantojot atbalsta personu (ekspertu, konsultantu) pakalpojumus, Latvijā nav ierasta praktizējošu skolotāju mācīšanās forma, kā tas ir, piemēram, Kanādā. Latvijā strādā mentori, kas veic atbalsta funkciju jauniem skolotājiem (Kačkere, u.c., 2005). Kopš 2013. gada LU SIIC ir uzkrāta pieredze skolotāju līderu (konsultantu) sagatavošanā skolu un pašvaldību vajadzībām. Ar pašvaldības atbalstu konsultantu dienests darbojas Ventpilī. LU SIIC pētījumi rāda, ka arvien lielāks skaits skolotāju izsaka vēlmi kļūt par līderiem (Butkēviča, 2016; Namsone, u.c., 2016).

PASAULĒ

Skolai nepieciešama skolotāju kopiena, kas vēlas sadarboties, ieviest un reflektēt par inovatīvām pārmaiņām (Hargreaves u.c., 2012). Mācīšanās līderi skolas kontekstā ir tie

LITERATŪRA TĀLĀKAI UZZIŅAI

Butkēviča, A. (2016). Dabaszinātņu un matemātikas skolotāji līderi kā sociālo inovāciju difūzijas aģenti (Maģistra darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas studiju nodaļa.
Čakāne, L. & Butkēviča, A. (2018). Inovāciju pārnesē skolā un starp skolām. *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
Bell, M. (2001). Supported reflective practice: a programme of peer observation and feedback for academic teaching development. *International Journal for Academic Development*, 6(1).
Craft, A. (2002). Continuing professional development: A practical guide for teachers and school. London: Routledge.
Fairman, J. C., & Mackenzie, S. V. (2012). Spheres of teacher leadership action for learning. *Professional development in education*, 38(2).
Fullan, M. (2011). *Change leader: Learning to do what matters most*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
Griffin, M. L. (2003). Using Critical Incidents to Promote and Assess Reflective Thinking in Preservice Teachers. *Reflective Practice*, 4(2).

atbalsts, tā palīdz novērst trūkumus, pilnveidot prasmes, iedrošina mēģināt, darīt, kļūdīties un vēlreiz izmēģināt jaunus paņēmienus. Lai skolotāja un konsultanta sadarbība būtu efektīva, nepieciešama vienošanās par sadarbības mērķi un norisi, kā arī abpusēja ieinteresētība. Izšķiroša ir konsultanta izpratne par mācīšanās vadīšanu, daudzveidīgu paņēmienu un to ietekmes pārzināšana, prasme saskatīt skolotāja darbībā gan pozitīvos, gan pilnveidojamos aspektus, veidot profesionālu sarunu, uz sadarbību vērstas cieņpilnas attiecības.

Konsultantu dienesta uzturēšanai valsts vai pašvaldības mērogā nepieciešama ne tikai sākotnējā sagatavošana, bet arī turpmāka konsultanta prasmju pilnveide, kas paredz savas darbības analīzi, ko var īstenot, piemēram, konsultantu mācīšanās grupās.

skolotāji, kuriem izdodas uzlabot mācību procesu un kuri prot palīdzēt citiem kolēģiem (Fullan, 2011). Viena no skolotāja līdera lomām ir būt par inovāciju ieviešanu (Lieberman u.c., 2004, Frost, 2012). Izglītības inovāciju pētnieki norāda, ka skolās ir nepieciešama koleģiāla vide (Saito u.c., 2014). Skolotāju līderība veicina šādas vides rašanos (Fairman u.c., 2012). Mācīšanās no skolotāju līderu (kā inovāciju agrīno adaptētāju) reālās prakses ir empīriski pierādīta kā viens no faktoriem, kas paātrina inovāciju izplatīšanos. Atbalsta persona ar lielāku pieredzi var efektīvāk virzīt skolotāju pieņemt apzinātu lēmumu par tālāko profesionālo darbību, balstoties uz autentiskām situācijām skolotāja pedagoģiskajā pieredzē (Griffin, 2003). Skolotāja darbības formatīvajai vērtēšanai ir būtiska nozīme skolēnu snieguma uzlabošanā, tā ietekmes faktors ir 0,9, kas ir vairāk nekā divas reizes augstāks par ikdienišķa mācību procesa ietekmi (Hattie, 2012).

Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital. Transforming teaching in every school*. New York, NY: Teachers College Press of Columbia University.
Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
Kačkere A., Odiņa I., & Rieksta S. (2005). *Mentoring Eiropā. Latvijas perspektīva*. Rīga: Latvijas Universitāte.
Le, P. T. A., & Vásquez, C. (2011). Feedback in teacher education: mentor discourse and intern perceptions. *Teacher Development*, 15(4).
Namsone, D., Čakāne, L., & Sarceviča-Kalviške, D. (2016). Teacher Teams and Schools Become Leaders to Disseminate Innovative Practice. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, 2016*. Volume II. Rezekne: Rezeknes Academy of Technologies.
Rodgers, C. (2002). Defining Reflection: Another Look at John Dewey and Reflective Thinking. *Teachers College Record*, 104(4).
Shirley, D., & Miller, A. F. (2016). The labyrinth of teacher leadership. *Journal of Educational Change*, 17(1).